

Visie rond zorg - Het Molenschip

Met het oog op het ontwikkelen van een krachtige visie rond zorg gingen we ons als zorgteam de vraag stellen wat het woord **zorg** eigenlijk betekent. Zorg is een werkwoord dat we meestal in de actieve vorm gebruiken. Uiteraard zal vooraf, achteraf en tijdens de zorg veel dienen gepraat en overlegd worden, maar dan doelgericht, inhoudsgericht en kindgericht. Praten alleen zal niet volstaan. Praten, overleggen, afspreken, afwegen, taken verdelen: het moet leiden tot actie ondernemen, preventief handelen, ontwikkelen, ondersteunen, begeleiden, evalueren, remediëren, verdiepen, corrigeren,..... Dit is het wezenlijke doel van een zorgplan: alle betrokken partijen (leerkrachten, directie, zorgcoördinator, CLB, zorgleerkrachten,...) dienen actief zorgend mee te werken aan het opzetten van een pedagogisch-didactisch proces, ze werken met en voor kinderen.

Een doordacht uitgetekend zorgbeleid behoort tot de kern van het functioneren van een kwaliteitsvolle school. Het gaat bij ons niet om een zuivere technische aangelegenheid, maar om een goed omschreven visie waar het team achter staat en dewelke ze dagelijks tracht waar te maken.

Vanuit de visie dat kinderen (mogen) verschillen wordt aandacht besteed aan preventie en remediëring van ontwikkelings - en leerachterstanden, alsook aan het begeleiden van socio-emotionele problemen. Wij trachten steeds het aanbod van de school (gemeenschappelijk curriculum) aan te passen aan de noden en de mogelijkheden (capaciteiten) van het kind. Een instrument om het onderwijsaanbod beter af te stemmen op maat van de leerling, is **differentiëren**. Er wordt nagedacht over de instructiewijze, de materialen, de leertijd, het tempo, de interesses, de talenten,... en over de manier van evalueren. Hierdoor wordt de klemtoon gelegd op het opvolgen van de ontwikkeling van de individuele leerling.

*Binnen deze manier van denken en doen trachten we waakzaam te blijven over de draagkracht van de school. We opteren voor een **continuüm van zorg**. De verschillende vormen van hulpverlening die kunnen worden ingeschakeld naargelang de aard en de graad van de moeilijkheden en de draagkracht van alle betrokkenen, vormen een continuüm van op elkaar afgestemde diensten. Ook hierbij wordt de kracht en het belang van een preventieve aanpak en zorg in de verf gezet.*

Bij deze laatste/vorige alinea willen we wel nuances maken naar invoering van het M-decreet toe, dat vanaf 1 september 2015 in voege treedt.

-> We maken geen draagkrachtafwegingen meer zoals vroeger, maar gaan samen met de ouders en CLB op zoek naar redelijke aanpassingen (*criteria: zie bijlage 1*). Kinderen met specifieke onderwijsbehoeften hebben daar recht op. We bieden hen indien nodig een **individueel aangepast curriculum** aan.

- > We weigeren geen leerling die het gemeenschappelijk curriculum aankan met gepaste maatregelen
- Organisatie buitengewoon onderwijs: zie bijlage 2
- Stappenplan inschrijving in gewoon onderwijs of buitengewoon onderwijs: zie bijlage 3
- Nog enkele opmerkingen: zie bijlage 4

ONS ZORGCONTINUÛM

Preventieve basiszorg

De leerkracht heeft de centrale verantwoordelijkheid voor de zorg in zijn/haar klas. Hij/zij zorgt voor een krachtige leeromgeving met differentiatie in werkvormen, aanpak, ... zodat zoveel mogelijk leerlingen zich betrokken voelen door het onderwijsaanbod.

Door zoveel mogelijk preventief te werken, probeert hij/zij uitval bij de kinderen te beperken. Op schoolniveau wordt daartoe een leerlingvolgsysteem gehanteerd. De testresultaten worden besproken in het zorgteam met de leerkracht zodat die zijn/haar handelen kan aanpassen aan de noden van de klas. Naast het LVS wordt vanzelfsprekend ook gebruik gemaakt van observaties, methodegebonden toetsen,...om een breed beeld van de leerlingen te verkrijgen en aldus snel te kunnen interageren.

Bovendien kan de leerkracht rekenen op de collegiale ondersteuning (zorgcollega's, directie, zoco, CLB, externe diensten, ...).

Brede basiszorg+verhoogde zorg: extra zorg door de klasleerkracht - hulp van zorgleerkracht, zorgteam

De zorg voor de leerlingen blijft in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de klasleerkracht (brede basiszorg). De klasleerkracht zal waar nodig zorgen voor extra structuur, differentiatie, gerichte observatie, aangepast materiaal, ... met als doel zoveel mogelijk leerlingen laten aansluiten bij de klasgroep.

Wanneer een zorg bij een leerling langer aanhoudt dan verwacht, wordt dit gemeld aan het zorgteam (verhoogde zorg). Het zorgteam kan dan de leerkracht bijstaan met het verzamelen van relevante gegevens en formuleren van de onderwijsbehoeften bij dit kind. Indien nodig kunnen sticordimaatregelen (zie bijlage 5) worden ingezet. Vervolgens wordt goed opgevolgd of er voldoende evolutie is bij deze leerling.

Wanneer dit niet het geval is of de zorg overstijgt de draagkracht van de leerkracht en het zorgteam dan kan overgestapt worden naar de volgende fase.

Uitbreiding van zorg - hulp van CLB - externen

Er wordt een concrete hulpvraag gesteld aan het CLB (via aanmeldingsfiche). Het CLB kan een ondersteunende rol spelen maar er kan ook een traject gestart worden van handelingsgerichte diagnostiek. Er wordt dan gericht getest, geobserveerd, gewerkt met vragenlijsten, ... Vaak leidt dit tot ondersteuning via externe personen (GON-begeleiding, logopedisten, revalidatiecentrum vb.Impuls, ...)

Het kan ook zijn dat er samen een remediëringstraject wordt uitgestippeld of dat sticordimaatregelen verder worden uitgebreid. Uiteraard worden de ouders hierbij betrokken.

Overstap naar een school op maat

We belanden in deze 'fase' wanneer de zorgvraag de draagkracht van de school overschrijdt. We moeten aanvaarden dat voor een aantal kinderen het zorgsysteem echter nog ontoereikend is omwille van zeer specifieke onderwijsbehoeften. Zelfs in een positief zorgverbredend schoolklimaat blijven de middelen van een 'gewone' school voor de opvang van kinderen met specifieke onderwijsnoden eerder beperkt. Onze school gaat dan samen met de ouders en het CLB op zoek naar andere onderwijsoplossingen.

Te volgen stappen in ons zorgcontinuüm

Stap 1: Klastitularis

- observeert
- helpt
- informeert ouders bij elke stap

→ interventie lukt: OK

→ interventie lukt niet: hulpvraag naar **zorgleerkracht**

Stap 2: Zorgleerkracht

- afspraken rond differentiatie

→ interventie lukt: terugkoppelen naar klas

→ interventie lukt niet: zorgvraag - **MDO** met

Directeur, klastitularis, ZoCo, CLB, eventueel ouders en Externen

Stap 3: MDO -> ZoCo ->

-Opstellen handelingsplan

-Afspraken maken rond taakverdeling

-Melding aan ouders, interventies en evaluatie

→ interventie lukt : OK, melden aan ouders / terug via zorg naar klas

→ interventie lukt niet: hulpvraag **CLB**

CLB1: -extra onderzoek (CLB of externen)

-bespreken met ouders

→ **Externe hulpverlening:**

- opstellen handelingsplan

- afspraken maken: wie doet wat?

- evaluatie: OK: terugkoppelen via zorg naar klas

CLB2: **Extra MDO:**

- bijsturen hulp zorgklas, handelingsplan

- rapporteren ouders

- evaluatie

→ OK

→ verder werken, bijsturen

De **zorgactoren** binnen de school zijn de klasleerkracht, de directeur, de ZoCo en de zorgleerkrachten. Binnen het CLB zijn dit Ellen De Clercq (psychologe), Stijn Marez (maatschappelijk werker), Christelle De Storme (verpleegster), Danielle Wehlou (arts).

De taken van de zorgleerkracht bevinden zich op 3 niveaus: leerlingniveau, leerkrachtniveau en schoolniveau. Dat een zorgbeleid steeds vorm krijgt door gerichte acties op de 3 terreinen, betekent niet dat al die acties door één persoon moeten worden uitgevoerd. Zorgbeleid is een teamgebeuren. Het zorgbeleid wordt uitgewerkt volgens het aantal beschikbare lestijden, de specifieke noden van de kinderen en de deskundigheid van het leerkrachtenteam. Voor het schooljaar 2014-2015 verkreeg de school 48/24 ses-lestijden en 11/36 uren zoco. De verdeling van de SES-lestijden (+ uren uit lestijdenpakket) gebeurt als volgt: 21/24ondersteuning in KO en 27/24ondersteuning in LO (vnl. in de 1ste graad)

Naar de toekomst toe introduceren we het **activerende directe instructiemodel (ADI-model)** in de klassen. Bij ADI doorlopen de leerkracht en de leerling samen op een interactieve manier de stappen in de onderwijsleersituatie. De hoofdonderdelen van de les zijn de korte instructie, het begeleide oefenen en de zelfstandige verwerking.

Bijlage 1: Criteria redelijke aanpassing + bepaling redelijk of onredelijk

Redelijke aanpassingen zijn aanpassingen die nodig zijn om een kind met specifieke onderwijsbehoeften de lessen te laten volgen en te laten meedoen in een reguliere/gewone school (verplicht volgens de antidiscriminatiewetgeving en het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap)

Criteria:

- 1) Ze komt tegemoet aan de ondersteuningsbehoeften van de leerling
- 2) Ze laat toe dat de leerling op eigen niveau kan deelnemen aan dezelfde activiteit
- 3) Ze laat toe dat het werken in de klas of de verplaatsingen binnen de school zo zelfstandig mogelijk verlopen
- 4) Ze garandeert de veiligheid en respecteert de waardigheid van de leerling met een handicap

Het is niet de bedoeling om leerlingen met een handicap te bevoordelen maar om de nadelen van een onaangepaste omgeving weg te compenseren.

Bepaling redelijk of onredelijk:

- *De kostprijs
- *De gebruiksfrequentie en gebruiksduur
- *De impact op de organisatie: de aanpassing mag de klas -of schoolorganisatie niet overmatig belasten
- *De impact van de aanpassing op de omgeving en op de andere leerlingen: zo klein mogelijk houden
- *Het al dan niet ontbreken van gelijkwaardige alternatieven: kiezen voor het minst ingrijpend alternatief

Bijlage 2: Organisatie buitengewoon onderwijs

- Indeling van het buitengewoon onderwijs volgens de handicap of moeilijkheid van de leerling
- Type basisaanbod: specifieke onderwijsbehoeften en geen redelijke aanpassingen mogelijk in het gewoon onderwijs (nieuw type, het vervangt type 1 en type 8)
  - Type 1: licht mentale handicap (wordt afgebouwd)
  - Type 2: verstandelijke beperking
  - Type 3: emotionele of gedragsstoornis
  - Type 4: motorische beperking
  - Type 5: kinderen in een ziekenhuis, in een residentiële setting of in een preventorium
  - Type 6: visuele beperking
  - Type 7: auditieve beperking en spraak-of taalstoornis
  - Type 8: ernstige leerstoornissen (wordt afgebouwd)
  - Type 9: autismespectrumstoornis (nieuw type)

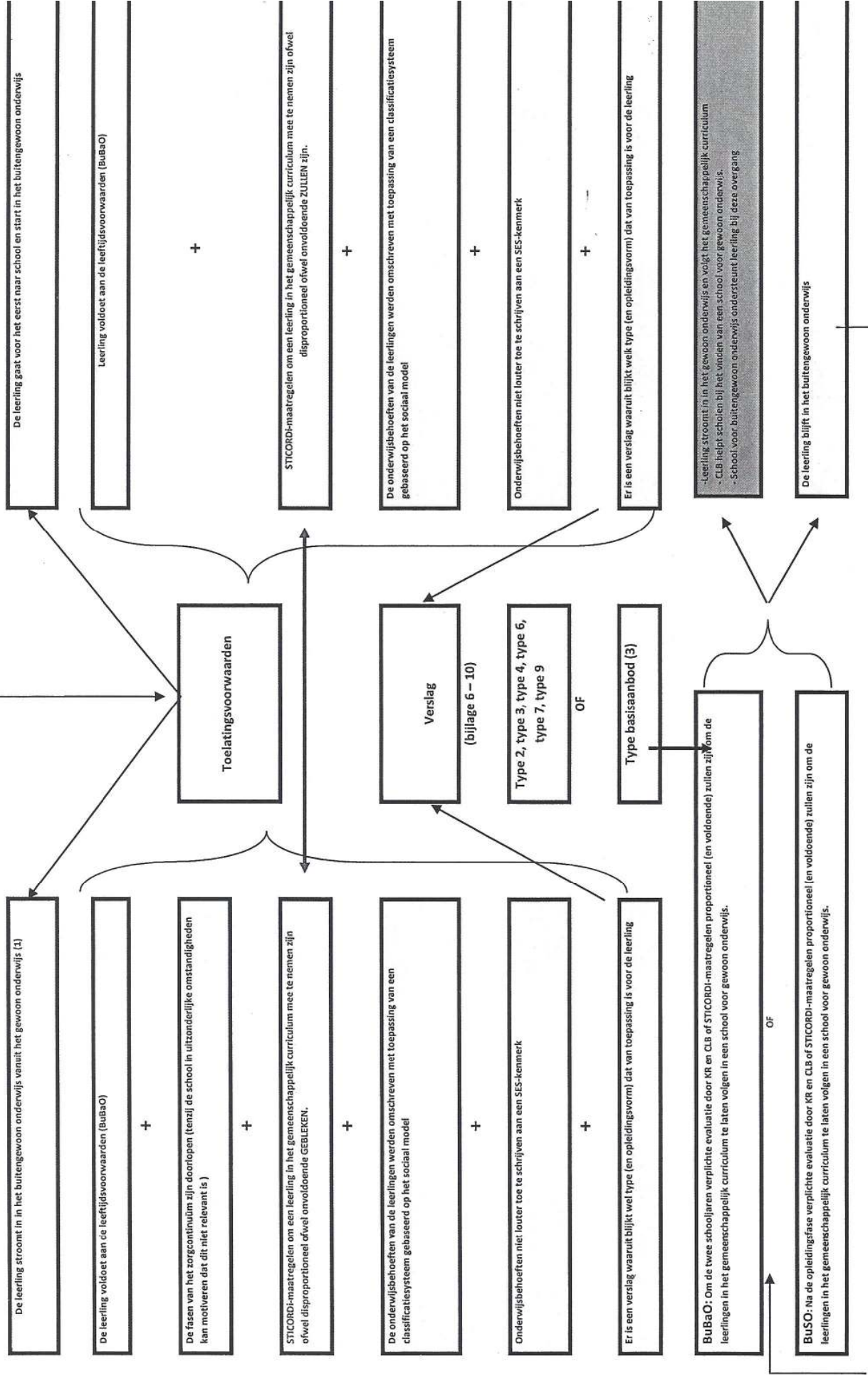
Bijlage 3: Stappenplan inschrijving in gewoon onderwijs of buitengewoon onderwijs

ZOZ

Een leerling schrijft zich in in een school voor buitengewoon onderwijs

- (1) art. II, 4 § 1 / III, 46 § 1
- (2) art. II, 4 § 2 / III, 46 § 2
- (3) art. II, 6 / III, 21 § 4

De leerling stroomt in in het buitengewoon onderwijs vanuit het gewoon onderwijs (1)

De leerling voldoet aan de leeftijdsvoorwaarden (BuBaO)

De fasen van het zorgcontinuüm zijn doorlopen (tenzij de school in uitzonderlijke omstandigheden kan motiveren dat dit niet relevant is)

STICORDI-maatregelen om een leerling in het gemeenschappelijk curriculum mee te nemen zijn ofwel disproportioneel ofwel onvoldoende GEBLEKEN.

De onderwijsbehoeften van de leerlingen werden omschreven met toepassing van een classificatiesysteem gebaseerd op het sociaal model

Onderwijsbehoeften niet louter toe te schrijven aan een SES-kenmerk

Er is een verslag waaruit blijkt wel type (en opleidingsvorm) dat van toepassing is voor de leerling

Toelatingsvoorwaarden

De leerling gaat voor het eerst naar school en start in het buitengewoon onderwijs

Leerling voldoet aan de leeftijdsvoorwaarden (BuBaO)

STICORDI-maatregelen om een leerling in het gemeenschappelijk curriculum mee te nemen zijn ofwel disproportioneel ofwel onvoldoende ZULLEN zijn.

De onderwijsbehoeften van de leerlingen werden omschreven met toepassing van een classificatiesysteem gebaseerd op het sociaal model

Onderwijsbehoeften niet louter toe te schrijven aan een SES-kenmerk

Er is een verslag waaruit blijkt welk type (en opleidingsvorm) dat van toepassing is voor de leerling

Verslag (bijlage 6-10)

Type 2, type 3, type 4, type 6, type 7, type 9

Type basisaanbod (3)

Leerling stroomt in in het gewoon onderwijs en volgt het gemeenschappelijk curriculum
 - CLB helpt scholen bij het vinden van een school voor gewoon onderwijs.
 - School voor buitengewoon onderwijs ondersteunt leerling bij deze overgang

De leerling blijft in het buitengewoon onderwijs

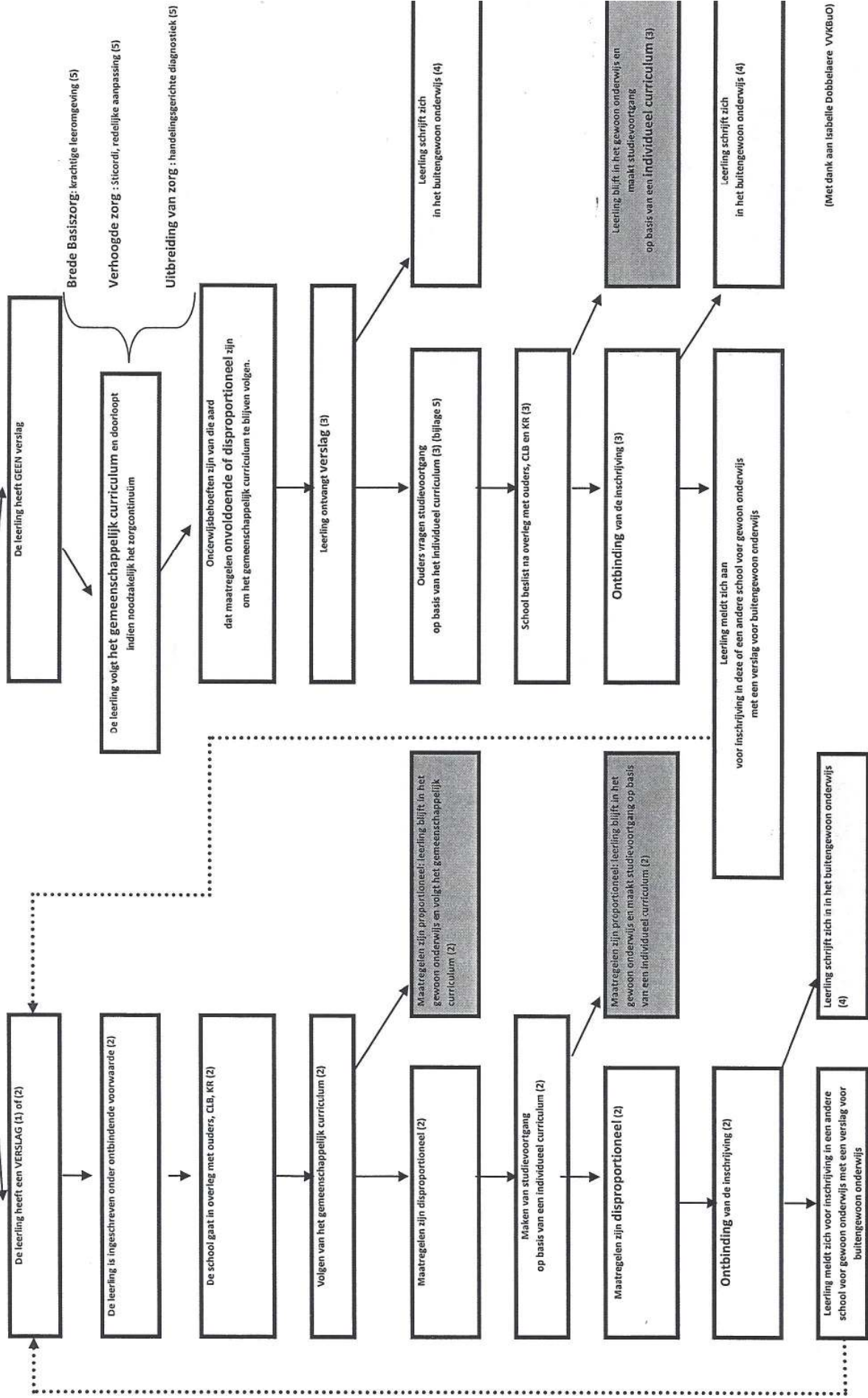
BuBaO: Om de twee schooljaren verplichte evaluatie door KR en CLB of STICORDI-maatregelen proportioneel (en voldoende) zullen zij om de leerlingen in het gemeenschappelijk curriculum te laten volgen in een school voor gewoon onderwijs.

BuSO: Na de opleidingsfase verplichte evaluatie door KR en CLB of STICORDI-maatregelen proportioneel (en voldoende) zullen zij om de leerlingen in het gemeenschappelijk curriculum te laten volgen in een school voor gewoon onderwijs.

Een leerling schrijft zich in in een school voor gewoon onderwijs

(bijlage 3 - 4)

(1) art. II.11 § 1 / III.6 § 1 - (2) art. II.11 § 2 / III.6 § 2
 (3) art. II.11 § 3 / III.6 § 3 - (4) art. II.4 / III.46
 (5) art. II.17/III.2

(Met dank aan Isabelle Dobbelaere VVKbuO)

Bijlage 4: Opmerkingen

- * Een kind kan enkel naar het buitengewoon onderwijs met een verslag van het CLB
- * Voor GON-begeleiding geeft het CLB een gemotiveerd verslag
- * Voor het type basisaanbod is er om de 2 jaar een verplichte evaluatie
- * Alle leerlingen die nu in het buitengewoon onderwijs zitten, mogen daar blijven. Enkel voor de nieuwe inschrijvingen van het schooljaar 2015-2016 zal worden onderzocht of gewoon onderwijs met redelijke aanpassingen mogelijk is.
- * Leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum niet aankunnen (zelfs niet met redelijke aanpassingen) krijgen een individueel aangepast curriculum in het gewoon onderwijs.

Bijlage 5: STICORDI-maatregelen

Diverse maatregelen die leerlingen (met een handicap) kunnen ondersteunen, om leerachterstand te vermijden:

- *Stimuleren: leerlingen aanmoedigen en het positieve benadrukken
  - *Compenseren: gebruik van bepaalde hulpmiddelen vb laptop met leessoftware en spellingscorrector voor een leerling met dyslexie
  - *Remediëren: individuele leerhulp aanbieden om leerachterstand te vermijden
  - *Differentiëren: variatie aanbrengen in de leerstof en aanpak om beter te kunnen inspelen op de individuele noden van de leerling
  - *Dispenseren: bepaalde onderdelen van het leerprogramma laten vallen en waar mogelijk vervangen door iets gelijkwaardigs
- STICORDI-maatregelen maken deel uit van het algemeen zorgbeleid op school

Bijlage 6: Woordenlijst

Gemeenschappelijk curriculum: leerdoelen die leerlingen moeten behalen, alles wat ze moeten kennen en kunnen om een diploma of studiebewijs te krijgen

Gemotiveerd verslag: document opgesteld door het CLB. Het geeft de leerling met specifieke onderwijsbehoeften recht op GON-begeleiding

GON-begeleiding: Geïntegreerd onderwijs. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften gaan naar het gewoon onderwijs en volgen er het gemeenschappelijk curriculum. Een begeleider uit het buitengewoon onderwijs helpt de leerling, de ouders en de klasleraar.

Inclusief onderwijs: kinderen met specifieke onderwijsbehoeften doen mee in de gewone klas, met aanpassingen en extra ondersteuning

Individueel aangepast curriculum: leerdoelen op maat van de leerling. De leerling hoeft de doelen van het gemeenschappelijk curriculum dus niet te halen. Hij krijgt op het einde van het jaar ook niet hetzelfde diploma of studiebewijs, wel een attest van verworven bekwaamheden

ION-begeleiding: vorm van inclusief onderwijs. Leerlingen met een matige of ernstige verstandelijke beperking volgen een individueel aangepast curriculum in het gewoon onderwijs. Een begeleider uit het buitengewoon onderwijs helpt de leerling, de ouders en de klasleraar

Speciale onderwijsleermiddelen (SOL): hulpmiddelen betaald door het Ministerie van Onderwijs voor leerlingen met een handicap

Stoornis: lichamelijke of geestelijke afwijking waardoor iemand belemmerd wordt in zijn functioneren.

Verslag van het CLB: document opgesteld door het CLB, vereist om een kind te mogen inschrijven in het buitengewoon onderwijs of om een individueel aangepast curriculum te volgen in het gewoon onderwijs